

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
ДИРЕКЦИЯ ЗА ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН НАДЗОР
 гр. София 1000, бул. "Цар Освободител", № 6 - тел. 981 79 34

*Фр. Вана изпоса на
 г-н Димитров*

ДИРЕКЦИЯ ЗА ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН НАДЗОР
ДЕЛОВОДСТВО
Вх. номер: .....
Изх. номер: 1989 / 24.11.98
Телефон за контакти: 981 79 34

ДО

26.11.98 10

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ ДИРЕКЦИЯТА ЗА ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН НАДЗОР
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 31 ОТ 1998 Г.

ОТНОСНО: Искане на Главния прокурор на Република България за обявяване на несъответствие на чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането с чл. 6, т. 1 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи и с чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Главният прокурор на Република България е сезирал Конституционния съд с искане за обявяване на несъответствие на чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането /ЗЗ/ /изм. ДВ, бр. 58 от 1997 г./ с чл. 6, т. 1 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи /ЕКПЧОС/ и с чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България. С определение от 11 ноември 1998 г. по конституционно дело № 31 от 1998 г. Конституционният съд е допуснал искането за разглеждане по същество и е конституирал Дирекцията за застрахователен надзор като страна по същото дело.

Дирекцията за застрахователен надзор не приема изложените в искането на Главния прокурор аргументи и не счита, че е налице несъответствие между чл. 34, ал. 1 от ЗЗ и чл. 6, т. 1 от ЕКПЧОС и

чл. 120, ал. 2 от Конституцията. Аргументите за това становище са следните.

I. Чл. 6, ал. 1 от ЕКПЧОС регламентира правото на всяко лице на справедливо и публично гледане на неговото дело при определяне на неговите граждански права и задължения. В искането на Главния прокурор на Република България е посочено, че “понятията “граждански права и задължения” се тълкуват много широко и е безспорно, че ако това се отнася до права, залегнали в Конституцията на дадена страна, съдебната защита на тези права трябва да бъде осигурена”.

Широкото тълкуване на понятието “граждански права и задължения” във връзка с конституционно регламентирани право на собственост /чл. 17, ал. 1 и 3 от Конституцията/ и еднакви правни условия за стопанска дейност /чл. 19, ал. 2 от Конституцията/ не влиза в противоречие с чл. 34, ал. 1 от ЗЗ. Застрахователната дейност е особена търговска дейност /дефинирана в чл. 2 от ЗЗ/, при която се преплитат интересите на изключително голям кръг лица - застрахователи, техни акционери или член-кооператори, застраховани лица. Всички тези интереси следва да бъдат защитени от закона. Гражданските права на застрахователите и на техните акционери да осъществяват стопанска дейност не могат да стоят над тези на застрахованите лица. Застраховането е не само стопанска дейност, но то има и определен социален елемент, което изисква законодателят да подхожда с по-голяма строгост при регламентацията на изискванията към него.

Изключването на правото на жалба по чл. 34, ал. 1 от ЗЗ не може да се определя като посегателство върху конституционните права на лицата, само като се изхожда от чл. 6, ал. 1 от ЕКПЧОС, тъй като самата Конституция в чл. 120, ал. 2 е предвидила възможността със закон да се ограничи правото на жалба. Изцяло в компетентност на законодателя е оставено да прецени, в кои случаи и за кои права е оправдано да се приложи това ограничение. С разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от ЗЗ законодателят е дал приоритет на правата на други лица - застрахованите, за чиято защита следят Националният съвет по застраховане и Дирекцията за застрахователен надзор. Това не означава, че отнемайки правото на застрахователите да обжалват отказа на Националният съвет по застраховане, законът е оставил изцяло без защита правото им да развиват такава стопанска дейност. Член 29, ал. 2 от ЗЗ им дава възможност отново да поискат разрешение за извършване на застрахователна дейност след изтичането на шест месеца от

произнасяне на отказа, което означава, че законът не преклудира изцяло възможността им да получат такова разрешение след като отстранят нередностите, послужили като основание за отказ.

Разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от ЗЗ не е в противоречие с чл. 6, т. 1 от ЕКПЧОС и ако се тълкува във връзка с чл. 1 от Първи протокол към ЕКПЧОС. Правото на всяко физическо или юридическо лице мирно да се ползва от своята собственост, не означава, че всяка една държава не може да определя специфични изисквания за определени дейности. Обществената значимост на застрахователната дейност, като част от финансовия сектор на всяка една икономика, е наложила поставянето ѝ под разрешителен режим във всички държави.

Законът за застраховането също установява такъв режим, като определя изискванията към застрахователите и очертава рамките на проверката, която надзорните органи следва да извършат, за да бъде издадено разрешение за извършване на застрахователна дейност. Съгласно чл. 26 от ЗЗ, застрахователите следва да представят при подаване на искането за издаване на разрешение за застрахователна дейност прогноза за дейността за първите три години /т. 3/, програма за презастраховане за първите три години /т. 4/, програма за инвестиране на временно свободните парични средства за първите три години /т. 5/, общите условия по застраховките и тарифите по тях /т. 6/. Издаването на разрешение може да бъде отказано, освен на формалните основания по чл. 30, т. 1 и 3 от ЗЗ, но и когато прогнозата, планът, общите условия и тарифи не защитават интересите на застрахованите или не гарантират изпълнението на задълженията /чл. 30, т. 2 от ЗЗ/.

Тези разпоредби на Закона за застраховането установяват извършването на проверка от органите, упражняващи надзор върху застрахователната дейност. Проверката е по законосъобразност /дали са изпълнени формалните изисквания на закона/ и по целесъобразност /дали застрахователят е подготвил професионално упражняването на дейността и гарантирани ли са в максимална степен интересите на застрахованите лица/. Съдът не може да се намеси при издаване на разрешение за извършване на застрахователна дейност, защото не е в негова компетентност да направи тази проверка по целесъобразност.

Правото на мирно ползване на собствеността не може да се довежда до крайност в ущърб на интересите на другите лица, като напр. застрахованите, които също имат право мирно да ползват своята собственост, като я застраховат и съответно плащат за това. Тези интереси също следва да бъдат гарантирани и това е направено

със Закона за застраховането, като се въвежда детайлна проверка на възможностите на едно лице да извършва застрахователна дейност и да носи риска от нея.

Мирното ползване на собствеността не може да става извън определени нормативни рамки, които, относно застрахователната дейност, Законът за застраховането е установил. Съдебният контрол в случай на отказ само би забавил действието на последиците от отказа, без да съществува възможност за съда да променя решението на Националния съвет по застраховане, което се издава след проверка не само по законосъобразност, но и по целесъобразност. Подобно забавяне пък би затруднило в максимална степен реализацията на правата на застрахованите, тъй като може да доведе до изпадане на застрахователя в тежко финансово състояние. Тези аргументи имат своята опора, най-вече като се преценяват с оглед на заварените застрахователи по смисъла на § 5 от Допълнителните разпоредби на ЗЗ, които следваше да поискат разрешение до 31 март 1998 год.

За новосъздаващите се застрахователи отказът за издаване на разрешение не е свързан с толкова тежки последици. В този смисъл и с оглед на забраната за обжалване на отказите за извършване на застрахователна дейност, Законът за застраховането, в чл. 29, ал. 2, предвижда нова възможност за подаване на искане не по-рано от 6 месеца от отказа.

П. Разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от ЗЗ не противоречи на смисъла и духа на чл. 120, ал. 2 от Конституцията.

Чл. 120, ал. 2 от Конституцията установява принципа на обжалваемост на административните актове, като изключва от него само актовете изрично посочени в закон. Законът за застраховането не излиза извън принципните рамки на конституционната разпоредба. Всички административни актове, издавани въз основа на Закона за застраховането са обжалваеми. Единственото изключение е в чл. 34, ал. 1. Само законодателният орган е този, който може да прецени дали се налага изключение от принципа на обжалваемост. В случая законът е дал превес на гаранцията на правата на застрахованите, чрез осъществявания от държавата надзор.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Имайки предвид изложеното Дирекцията за застрахователен надзор счита, че искането на Главния прокурор на Република

България за установяване на несъответствие на чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането с чл. 6, т. 1 от ЕКПЧОС и с чл. 120, ал. 2 от Конституцията е неоснователно и не следва да бъде уважено.

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ ЗА
ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН НАДЗОР

